

4286

פ ר ו ש ו ק ו ל מ ס' 30/ד'

מישיבת ועדת השירותים הצבוריים שהתקיימה
ביום ב' רבאב תשי"ט - 8.8.59 שעה 0830

נרכחו:

- ד. בצר - היו"ר
- ר. צברי
- ש. כפרי
- ז. טברסקי
- י. כץ
- י. כמיס
- י. רוזנברג

מוזמנים:

- ח. כהן - היועץ המשפטי
- ד"ר פלק - היועץ המשפטי למשרד הסעד
- גב' ליבוביץ - משרד הסעד
- מר רוזנשל - משרד המשפטים
- מר אילון - משרד המשפטים

סדר-היום:

חוק אימוץ ילדים.

היו"ר ד. בצר:

אנו מברכים את חבר הכנסת רוזנברג
עם שובו אלינו ונקווה כי הוא יעזור

לנו לסיים הערב את העבודה.

סעיף 21:

י. רוזנברג:

לפי החוקים הקיימים כבר כיום, ידעו
שכל פעולה הקשורה עם קטינים בחוק,
רשאי בית-משפט לדון בענין בדלתיים סגורות. אם כך לשם מה צריך
סעיף זה?

גב' ליבוביץ:

ברצוני להציע שיהיה כתוב סעיף "חייב"
במקום "רשאי".

ד"ר פלק:

אולי מוטב להוסיף שזה המצב לפי התקנות

י. רוזנברג:

המלה רשאי אומרת שבית-המשפט מוסמך ונוהג לפי סמכותו. לפי-כך אין צורך

לכתוב חייב.

מר אילון:

לשאלת חבר הכנסת רוזנברג, עלי לומר שאינני זוכר בדיוק מה הנתונים. על-כל-פנים רשות בית-המשפט לנהל את דיונה בדלתיים סגורות אינה כה רחבה כפי שהיא מופיעה בהצעת חוק זו. בסעיף 21 שיקול הדעת הוא רחב ביותר וכתוב: "ככל שיראה סיבה לכך". זוהי סמכות שאינה מוגבלת בשום הנחיות, שאמנם בחוק בית-המשפט הן גם כן דחבות אבל קבועות. זוהי גם תשובה לשאלת הגב' ליבוביץ בקשר לכתיבת המלה חייב במקום רשאי. האפשרויות בסעיף 21 הן בלתי מוגבלות ואינן תלויות בשום הנחיות של החוק. אולם מצד שני, אין אנו מחייבים את בית-המשפט כי אנו יודעים שבית-המשפט יודע כיצד לנהוג. אם אנו רוצים להגביל את בית-המשפט, אנו כותבים קריטריונים מסויימים, אם אנו לא כותבים קריטריונים, פרושו של דבר שנותנים לבית-המשפט לנהוג לפי ראות עיניו, וזה המכסימום שהמחוקק צריך לעשות, במיוחד שהמוסג רשאי, פרושו מוסמך. אין אנו יכולים לומר, חייב בית-המשפט, כי אולי יש מקרה אחד מיני-אלף שלא צריך לחייב.

י. רוזנברג:

אני מציע לכתוב: דיון לפי חוק זה, יהיה בדלתיים סגורות.

ז. טברסקי:

אני מציע להשאיר את סעיף 21 כפי שהוא.

ת צ ב ע ת

סעיף 21 כהצעת החוק - נ ת ק ב ל

הסתייגות לחבר הכנסת רוזנברג

סעיף 22:

י. רוזנברג:

אני מציע שבכל מקרה של אימוץ, חייב בית-המשפט לקבל דו"ח ממקיד הסעד.

ח. כהן היועץ המשפטי:

מר אילון אומר שבחוק הסעד ישנו דבר נוסף וחוא, הזכות המשפטית של

היועץ המשפטי להתערב בכל ענין.

אני מקבל את הצעת חבר הכנסת רוזנברג לחייב את בית-המשפט בקבלת דו"ח ממקיד הסעד, והיועץ המשפטי רשאי להתערב בשעת הצורך.

ת ו ח ל ט

- 1. לכתוב: בית-המשפט חייב לקבל דו"ח ממקיד הסעד.
- 2. היועץ המשפטי רשאי להתערב בכל ענין.

סעיף 23:

י. רוזנברג:

אני מציע למחוק בסעיף 23 את המלים: מאומץ שאין לו מי שמיצג אותו בבית-המשפט. ידועים מקרים שבהם ישנו איזה שהוא חסדר בין האם לבין המאמץ, במיוחד בקשר לתינוקות שלאחר הלידה. במקרים כאלה אינני יודע

אם אפשר לסמוך רק על אפוטרופוס, אף-על-פי שסעיף 27 קובע שמי שמקבל תמורה בכסף בעד תיווך לאימוץ, אשם בעוון (קורא סעיף 27), החוק הזה לא יפסיק מיד את התיווך ולא את מתן הכסף. לכן אני אומר שיש צורך להגן נגד כל זאת לטובת הילד.

ר. צברי: מה עם קצין הסעד?!

י. רוזנברג: קצין הסעד אינו מופיע למסור ארגומנטים. קצין הסעד מוסר דו"ח והעורך-דין מטביר את הדו"ח כפי שהוא רוצה.

ה ו ח ל ט

למחוק את המלים מאומץ שאין לו מי שמייצג אותו בבית משפט.

סעיף 24:

י. רוזנברג: מה יהיה עם קטין דתי שהערעור יובא לפני בית-משפט אזרחי ולמעשה הוא צריך להופיע לפני בית-דין גבוה?

היו"ר ד. נצר: למה בדרך-כלל נחוק סעיף זה?

היועץ המשפטי ח. כהן: הסעיף אינו נחוק יותר. אנו קבלנו בינתיים את חוק בית-המשפט, ובתוך בית-המשפט ישנה הוראה כללית שעל-כל צד יש ערעור לבית-המשפט העליון, לכן אני חושב שההוראה המיוחדת הזו אינה דרושה יותר. אותו הדין לגבי בתי-הדין הדתיים. על-כל צד אפשר לערער לבית-הדין הגבוה והוא הדין בבתי-דין מוסכמים. אני מציע למחוק את סעיף 24.

י. רוזנברג: אני מציע להשאיר את סעיף 24 כפי שהוא, ואבקש את היועץ המשפטי לברר מה הנוהג בהצעות אחרות.

מר אילון: עד כמה שידוע לי זה קיים אצלנו בתקנות. המצב הוא כזה שצריך ללכת לעורך-דין ולערער, אולם אנו משתדלים עד כמה שאפשר שהילד ישאר אצל הוריו. בית-המשפט אומר לא להוציא את הילד ולא לתת אותו לאימוץ, וההורה המאמץ מערער בבית-הדין העליון.

היו"ר ד. נצר: אם יש סירוב לתת צו לאימוץ הרי שזה סופי ואין ערעור.

היועץ המשפטי ח. כהן: אני יכול לתאר לעצמי שמבחינה עקרונית לא רוצים להשתמש בחוק, אזי למה שלא תהיה אפשרות לערער לפי הוראה מבית-הדין הגבוהה.

י. רוזנברג: אני בכל זאת מבקש את היועץ המשפטי והגב' ליבוביץ לבדוק זאת לפני שנגיע לסיום הדיון בחוק.

ה ו ח ל ט

למחוק את סעיף 24

היועץ המשפטי ח. כהן: אחרי שהוועדה החליטה למחוק את המלים האזור שבו נמצא מקום מגוריו של המאומץ, אני מציע למחוק את כל סעיף 25.

י. רוזנברג: זה מאד מרחיק לכת, כי מדובר גם על ארץ מושבו ולא רק על האזור. אני מציע למחוק את החלק השני של הסעיף והוא: "לענין חוק זה, מקום מושבו של מאומץ הוא המקום בו נמצא מרכז חייו".

ר. צברי: בניחוי שיש ענין של ערעור, מה דינו של המאומץ?

היועץ המשפטי ח. כהן: המאומץ באופן פיזי אינו צריך להיות בארץ, מקום מושבו צריך להיות בארץ.

ז. שברסקי: מדובר על מקום מושבו של המאומץ שהוא בישראל. היכן נבטיח שאנו מוצאים מאמצים רק בישראל?

י. רוזנברג: בסעיף 3 מדובר על-כך, שרם גמרנו לדון בו.

היועץ המשפטי ח. כהן: אינני מסכים להנחה שהמאמצים צריכים להיות בישראל. אין אנו צריכים להגביל את סמכות בית-המשפט בישראל. החלטת הוועדה צריכה להיות עקבית, והיתה החלטה טובה ונכונה שדווקא מפני שהאימוץ הוא מיוחד במינו ואנו ארץ עליה, סמכות בית-המשפט לא צריכה להיות מוגבלת, לא לפי מקום מגוריו, לא לפי מקום ההורים והמאמצים. השאלה היא אם סמכות בתי-המשפט הישראליים צריכה להיות מוגבלת מלכתחילה, רק מפני שהמאמצים נמצאים עדיין בברזיל.

ישנה הצעה של חבר הכנסת רוזנברג וורהפטיג והיא שבית-משפט לא יתן צו אימוץ, אם המאמצים אינם נמצאים בארץ וזה שייך לסעיף 3.

ה ו ח ל ש

למחוק את סעיף 25

סעיף 26:

ה ו ח ל ש

למחוק את סעיף 26

סעיף 27:

י. רוזנברג: אני מציע למחוק את המלים: שלא ברשות בית-המשפט. מדוע בית-המשפט צריך לתת רשות לקבל או לתת כסף?

גב' ליבוביץ: ישנם מקרים שבהם היתה האם במצב מיואש ואנשים נתנו לה כסף, בית-המשפט מחליט אם זה אפשרי אם לאו. גם ארגון צבורי המקבל כסף, בית-המשפט יכול לבקש כסף בעד התיאור. אם אנו משאירים זאת שלא ברשות בית-המשפט תתעורר שאלה אם יש רשות לקבל כסף או לא ואז המאומץ יכול לסבול.

י. רוזנברג: בדבר זה שמונה סכנה גדולה מאד. שירותי הסעד יורשו לקבל כסף ויתכן שהכסף ישפיע עליהם ויהיו שני מאמצים: משפחה אחת טובה והשניה גרועה ועשירה הנותנת תרומה גדולה יותר. המשפחה העשירה תקבל את הילד.

היועץ המשפטי ח. כהן: האם אתה מסכים שנכתוב באמצעות פקיד הסעד?

אינני מסכים, ואני עומד על בקשת
למחוק שלא ברשות בית המשפט.

י. רוזנברג:

אין לנו חלוקי דעות בקשר לעסקת
הכסף, אנו אומרים רק שבית המשפט

היו"ר ד. נצר:

יכול להרשות זאת.

אני מציע הצעת פשרה בין גישת
חבר הכנסת רוזנברג וגישת הנוסח,
והיא לחייב את בית המשפט לתת את
הנמוקים ואת הנוהגים בקשר לכך.

מר אילון:

אם אתם אומרים שאחרי אמוץ אפשר
לעשות הכל, זה מחזק את דעתי שיש

גב' ליבוביץ:

להשאיר את הסעיף כפי שהוא.

ה ו ח ל ט

סעיף 27 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל

הסתייגות לחבר הכנסת רוזנברג

סעיף 28:

סעיף 28 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל

סעיף 29:

אני מציע לכתוב אחרי המלים:
אדם שלא מלאו לו 18 שנה, את המלים

י. רוזנברג:

"כשנתקבל לאמוץ".

מר אילון אומר שלא כתוב כי יחסי
האימוץ עדיין נמשכים ויכול להיות
שיחסי האימוץ היו קיימים לפני 10 שנים.

היועץ המשפטי ח. כהן:

אני מציע לכתוב אחרי המלים:
היו קיימים יחסי אימוץ למשך שלוש שנים לפחות, את המלים: ועודם קיימים.

ה ו ח ל ט

להוסיף לסעיף 29 את המלים: ועודם קיימים.

סעיף 30:

סעיף 30 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל

סעיף 31:

סעיף 31 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל

סעיף 32:

אינני מבין מדוע שר המשפטים ממונה
על ביצוע חוק זה ולא שר הסעד.

י. רוזנברג:

אני מציע לכתוב ששר הסעד יהיה ממונה על ביצוע החוק.

בקשר לתקנות וסדרי הדין יש להוסיף את שר הדתות לכל מה שנוגע לבתי

י. רוזנברג:

הדין וסדרי דין רבניים.

אני מציע לכתוב ששר המשפטים בהתייעצות עם שר הסעד יהיו ממונים

ז. שברסקי:

על ביצוע החוק.

השאלה נדונה בממשלה בתקופה שלא היה שר סעד עם מינויו של שר הסעד

היועץ המשפטי ח. כהן:

הנוכחי, הוא השתתף בויכוח והיתה בממשלה החלטה כמעט פה אחד שענין האמוצים הפורמליים צריכים להיות בידי שר המשפטים, ואני חייב להגן על עמדת הממשלה ולעמוד על כך שזה יהיה שר המשפטים.

אם תהיה רשות מוסמכת בתקנות, ברור שזה לא נוגע לשר המשפטים אלא לשר הסעד.

י. רוזנברג:

אני יודע לאיזה משרד יהיה שייך הפנקס ואינני יודע אם היועץ המשפטי חושב שזה המומנט להכניס את ענין הפנקס.

היועץ המשפטי ח. כהן:

זה המופנט לדון על הפנקס. ההצעה היא, שני סעיפים נוספים לחוק. כל צו אימוץ ירשם בפנקס שינוהל בידי רשם שיתמנה לכך על-ידי שר המשפטים. פרטי הרישום וצורתו יקבעו בתקנות. סעיף שני: הפנקס לא יהא פתוח לעיון, ואולם רשאי הרשם להרשות לאדם פלוני לעיין בפנקס לצורך תפקידו אם בדרך-כלל ואם לענין מסויים, ועל סירוב הרשם יהיה ערעור לבית-המשפט.

הכוונה היא שהרשם יהיה שופט והפנקס

יהיה שמור בארכיונים באופן שלא יהיה קל לאנשים לעיין בפנקס שלא לצורך. הפנקס יעמוד לרשות רושמי נשואים שמבחינה רשמית יש להם ענין לדעת מה ומה רשום בפנקס. לפי עניות דעתי זו סיבה נוספת שצריך לתת את הענין בידי שר המשפטים ולא שר הסעד.

הצעת היועץ המשפטי הינה טובה,

י. רוזנברג:

אולם דומני שהיא קצרה מדי. אם הרשם רשאי בתוקף תפקידו להראות לאדם את הפנקס, אני מניח שזה כולל מי שמוסמך לגבי נשואים. דומני שיש צורך לכתוב במפורש שרושם נשואים רשאי לעיין בפנקס.

אני חושש קצת להשגות גבול. יבוא אדם ויאמר שהוא רשם נשואים ורוצה

היועץ המשפטי ח. כהן:

לעיין בפנקס. הרשם יכול לדרוש מסמכים להוכחה והדבר גורם להכבדה.

אני מוכן לומר: רושם נשואים

י. רוזנברג:

בקשר לענין נשואים הנוגעים למאומץ. ישנה פרוצדורה שלמה עד שרשם הנשואים מגיע לפנקס. אם בא רשם נשואים ואומר שהוגשה אליו בקשה מילד מסויים והוא רוצה לבדוק את הפנקס, הרי שברור שצריכה להיות בדיקה מיידית, אז אני רוצה להבטיח זאת אולם לא בכל מקרה.

אני אומר כך: להרשות לאדם

היועץ המשפטי ח. כהן:

המוסמך כרשם נשואים, או לכל אדם אחר כשבאה אליו בקשה בקשר לנשואים.

אם המאמצים מודיעים למאומץ על

י. רוזנברג:

אימוצו והמאומץ מעונין לדעת מי הם הנריים הטבעיים, הרי שלפי הנוסח שלך אינך מסמך את הרשם להראות לו את הפנקס.

אני מציע שלמאומץ תינתן רשות

היועץ המשפטי ח. כהן:

העיון בפנקס רק על-ידי בית המשפט ורק אם מלאו לו 18 שנה.

י. רוזנברג:
אין אנו מעוניינים שתהיה פרסומת לענין זה ולכן אני אומר שתינתן רשות למאמץ לעיין בפנקס רק אם מלאו לו 18 שנה.

היו"ר ד. נצר:
אנו מקבלים שרשות העיון למאמץ תינתן רק אם מלאו לו 18 שנה ואנו מקבלים את הניסוח של היועץ המשפטי על פנקס הרישום ונותנים לו את האפשרות לכלול אותם באיזה סעיפים שהוא מוצא לנכון.

י. רוזנברג:
האם לא כדאי לכתוב בחוק מה יהיה כתוב בפנקס?

היועץ המשפטי ח. כהן:
אין זה דבר קל כל-כך, כי זה קטלוג די-ארוך, אולם אני מוכן להוסיף: כל צו אימוץ וכל שינוי של צו אימוץ וביטולו.

היו"ר ד. נצר:
לסיכום הסעיף יש לנו שתי הצעות: הצעת היועץ המשפטי לקבוע נקודה בסוף השורה הראשונה של הסעיף, ולמחוק את שלושת השורות האחרונות. הצעת חבר הכנסת רוזנברג לכתוב: שר המשפטים בהתייעצות עם שר הסעד יהיו ממונים על קצוץ חוק זה. אנו מעמידים להצבעה את שתי ההצעות.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת רוזנברג - נ ת ק ב ל ה

היו"ר ד. נצר:
אנו חוזרים לדון בסעיף 1.

י. רוזנברג:
ענין הרשות המוסמכת בסעיף 1 נשאר פתוח.

הכוונה היתה שכל עניני האמוץ במדינה לא יעברו דרך מתווכים ולא בדרך ישירה של משא-ומתן בין ההורים או האפוטרופסים של הילד. כל משא-ומתן חייב להתנהל דרך רשות מוסמכת. אני מוכן להסכים שהרכב הרשות המוסמכת ודרכי פעולתה ירשמו בתקנות. דומני שהחוק צריך לומר בפרוש שתהיה רשות מוסמכת.

היועץ המשפטי ח. כהן:
אם מתווכים יתארגנו ויהיה צורך בפקוח, אז יש הצדקה לרשות מוסמכת עם תפקידים רחבים וסמכויות גדולות. לא הייתי מציע להגביל דווקא בחוק זה. אני חושב שאין אנו צריכים להנהיג כאן פיקוח והגבלות מנהליות וארגוניות שאולי נוכל בלעדיהן.

י. כץ:
בענין זה אני גורס גם כן אומר שרשות מוסמכת תהיה מוגבלת אך-ורק בדברים הקשורים לעצם הפקוח על האמוץ. הרשות המוסמכת היא יותר כללית והיא תשקול למי למסור את הילד. היות ואני חושב שלא רק מניעים סוציאליים הם הקובעים עניני אמוץ, לכן אני אומר שתהיה רשות מוסמכת לפני האמוץ בשעת האמוץ ולאחריו, זה לא יפגע במאומה בסמכות בית המשפט. יש בכל זאת פעולות וטענות מבחינה זו, וטובת הילד תובטח מהסיבה שכל ענין האמוץ ירוכז ביד אחת. כל רשות מוסמכת רק תעורר, תעזור ותבטיח את פעילות חוק זה.

י. רוזנברג:
אני מציע נוסח פשוט והוא: תוקם רשות מוסמכת וכל הצעת אמוץ לבית משפט יכולה לבוא רק דרך הרשות המוסמכת, הרכב הרשות המוסמכת ודרכי פעולתה ירשמו בתקנות.

ה צ ב ע ה

סעיף 1 כהצעת הממשלה - נ ת ק ב ל
הסתיוגות לחברי הכנסת רוזנברג וכץ

סעיף 3:

היתה הצעה שבסעיף 3 כאשר מקבלים
ילד לאימוץ צריכה להיות זהות

י. רוזנברג:

בעדות בין המאמץ לבין המאמץ.

אדם בלתי נשוי שמלאו לו 35 שנה במקום 30 שנה, כפי שכתוב בהצעת החוק.
אני מציעה למחוק את סעיף קטן (3),

ז. טברסקי:

כי אני נגד מאמץ שהוא בלתי נשוי.

בדרך-כלל קורא שילד נשאר יתום ומטרתנו היא ליצור לו משפחה שצריכה
לכלול אב ואם.

י. רוזנברג:

ישנם מקרים בהם המאמץ הוא אב
הילד, הוא בלתי נשוי ואינו רוצה
להודות שהוא אב הילד. אני מציע לכתוב קרובה משפחתית.

היו"ר ד. נצר:

ישנן שתי הצעות לסעיף 3: חבר הכנסת
רוזנברג מבקש לכתוב 35 שנה במקום
30 ומאמץ שהוא קרוב משפחה. חברת הכנסת טברסקי מציעה למחוק את הסעיף.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת רוזנברג - נ ת ק ב ל ה

סעיף 4:

אני מציע לכתוב בסעיף 4: אין
אימוץ, אלא על-ידי אזרחי ותושבי

י. רוזנברג:

מדינת ישראל.

היועץ המשפטי ח. כהן:

בתי המשפט בישראל פתוחים לפני כל
מי שרוצה לבוא אליהם, בין אם הוא
יהודי או גוי. אין אנו צריכים לשכוח שבית משפט שוקל אם צריך לתת
את הילד לאימוץ או לא. יכול להיות שהמאמץ יקח את הילד לחוץ לארץ
וזה יהיה לטובת הילד.

גב' ליבוביץ:

לפי גסיוננו אימוץ כזה יפתח פתח
של הוצאה המונית מהארץ. אני
הייתי מתנגדת לפתוח פתח דווקא בישראל שבה קיימת סכנה גדולה.

י. רוזנברג:

אני מציע להוסיף פסקה האומרת:
לא יורשה להוציא את המאמץ
מהארץ פחות מ-5 שנים אחרי שהוא מאמץ, אלא ברשות בית המשפט.

ז. טברסקי:

אני מציעה לכתוב: אין אימוץ אלא
לתושבי ישראל.

ה צ ב ע ה

הצעת חברת הכנסת טברסקי - נ ת ק ב ל ה

הסתיוגות לחבר הכנסת רוזנברג וליועץ המשפטי בשם שר המשפטים

אני מציע להוסיף סעיף לחוק שבו
יאמר שחלה חובה על המאמץ להודיע

י. רוזנברג:

למאמץ בגיל מסויים, על האמוץ.

אני חושבת שאינך יכול להכניס
בחוק את ענין חיוב המאמץ להודיע
על האמוץ. דבר זה צריך להשאיר לשקול דעתו של המאמץ.

ז. שברסקי:

אינני מתנגד להודעת האמוץ, אולם
אני מתנגד לציון הגיל.

היועץ המשפטי ח. כהן:

כדי להתפשר אני מוכן לומר שאני
משאיר זאת פתוח, ואני מוכן לדעת
היועץ המשפטי לומר חובת הודעה ללא גיל.

י. רוזנברג:

ישנה הצעה להוסיף לסעיף 6 בהצעת
החוק סעיף 6 (א) וההצעה היא:

היו"ר ד. נצר:

"בית המשפט לא יתן צו אימוץ אלא אם המאמץ היה סמוך על שולחן
המאמץ לפחות ששה חדשים לפני מתן הצו. המקבל ילד לביתו בכוונה
לאמצו, חייב להודיע על כך לפקיד סעד שנתמנה לפי חוק הסעד (סדרי
דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים, תשט"ו - 1955, ותקופת
ששת החדשים תימנה מיום קבלת ההודעה האמורה בידי פקיד הסעד".

ה ו ח ל ט

להוסיף לסעיף 6 סעיף קטן (א) כנ"ל.

סימנו את החוק בקריאה ראשונה
של כל הסעיפים ואני מודה
ליועץ המשפטי ולשני הידידים ממשרד הסעד על שנתנו ידם בחוק.

היו"ר ד. נצר:

אני אפנה בבקשה ליושב-ראש הכנסת

לקרוא את הוועדה בזמן הפגרה על-מנת שאם הכנסת תקרא לפי בקשת
הממשלה נוכל להניח את החוק על שולחן הכנסת.

(הישיבה נבעלה בשעה 1000).